

เขตบริการของชุมชนระดับสาขาวิชาสถานจังหวัดนครศรีธรรมราช

นางสาวกรรณิการ์ ส่องพิมพ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภูมิศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2534

ISBN 974-578-493-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

017960

117069680

SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKNON SI THAMMARAT

Miss Kannika Songphim

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Geography

Graduate School

Chulalongkorn University

1991

ISBN 974-578-493-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
โดย นางสาวกรรณิการ์ ส่องพิมพ์
ภาควิชา ภูมิศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย หงศ์ประยูร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดี บัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ รัชนิกร บุญ-หลง)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย หงศ์ประยูร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นรุตม์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ผ่องศรี จันท์ห้าว)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

กรรมสิทธิ์ สองพิมพ์ : เขตบริการของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช
(SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT)
อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร, 151 หน้า
ISBN 974-578-493-1

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเขตบริการและตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและการตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการ รวมทั้งจัดลำดับความสำคัญของชุมชนระดับสุขาภิบาลในจังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถในการบริการของแหล่งกลางทั้ง 9 แห่ง มีขอบเขตการบริการ เป็นระยะทางเฉลี่ย 7.19 กิโลเมตร โดยมีแหล่งกลาง 4 แห่ง คือ จันดี ลีชล ชะวอด และนาบอน ที่มีขอบเขตการบริการสูงกว่าค่าเฉลี่ยดังกล่าว และมีแหล่งกลางอีก 5 แห่ง (คือ ร่อนพิบูลย์ เขาชุมทอง ชนอม ลานสกา บางจาก) ที่มีขอบเขตการบริการต่ำกว่า 7.19 กิโลเมตร

สำหรับตัวแปรที่สัมพันธ์กับเขตบริการทั้งกลุ่มตัวอย่างผู้รับบริการและเจ้าของสถานประกอบการของแหล่งกลางทั้งหมดล้วนแตกต่างกันไป หลาย ๆ ด้าน เช่น ความหนาแน่นของประชากร สภาพทางธรรมชาติที่เอื้ออำนวยให้มีการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน และระยะห่างจากแหล่งกลางที่มีขนาดใหญ่กว่า

ส่วนผลการจัดลำดับความสำคัญของแหล่งกลาง พบว่า มี 3 ลำดับ คือลำดับความสำคัญที่ 1 เป็นแหล่งกลางที่มีจำนวนหน้าที่บริการ และจำนวนสถานประกอบการสูงสุด ได้แก่ สุขาภิบาลจันดี ลำดับความสำคัญที่ 2 เป็นแหล่งกลางที่มีจำนวนหน้าที่บริการและจำนวนสถานประกอบการขนาดกลาง ๆ ได้แก่ สุขาภิบาลลีชลและสุขาภิบาลร่อนพิบูลย์ ลำดับความสำคัญที่ 3 เป็นแหล่งกลางที่มีจำนวนหน้าที่บริการ และจำนวนสถานประกอบการค่อนข้างน้อย ได้แก่ สุขาภิบาลชะวอด สุขาภิบาลชนอม สุขาภิบาลนาบอน สุขาภิบาลเขาชุมทอง สุขาภิบาลลานสกา สุขาภิบาลบางจาก

ภาควิชา ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

Kannika Songphim: SERVICE AREA OF SANITARY DISTRICTS IN NAKHON SI THAMMARAT. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. CHATCHAI PONGPRAYOON, Ph.D. 151 pp.

The purposes of this thesis is to focus on the service area and its variables in relation to an average distance of the customers and locations of establishments. The arrangement of the sanitary districts hierarchy in the Nakhon Si Thammarat is also expected.

The analysis indicates that of all 9 service areas of the sanitary districts, only 4 of them: Chandi, Nabon, Cha-uat, and Sichon have an above average distance of 7.19 km. the rest : Ronphibun, Khaochumthong, Khanom, Lan Saka and Bangchak have less than 7.19 km. of service area.

Variables in relation to the service area from the samples of customers and the owners of establishments revealed entirely different aspects which are due to spatial differences of population density, diverse geographical factors that allow for many occupational activities and distance from the larger central places.

The arrangement of the hierarchy of the service area constitutes 3 levels. The first order, the central places with the most numerous service functions and establishments, consists of Chandi sanitary district. The second order, the central places with an average number of service functions and establishments, consists of Sichon and Ronphibun sanitary districts. The third order, the last number of service functions and establishments, consists of Cha-uat, Knanom, Na Bon, Khaochumthong, Lan Saka and Bangchak sanitary districts.

ภาควิชา ภูมิศาสตร์
สาขาวิชา ภูมิศาสตร์
ปีการศึกษา 2533

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เพราะได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากบุคคล
คณะต่าง ๆ หลายฝ่าย โดยเฉพาะความร่วมมือในการตอบคำถามของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่
สุขาภิบาลทั้ง 9 แห่งในจังหวัดนครศรีธรรมราช ความร่วมมือของน้อง ๆ วิชาเอกสังคมศึกษาปี
ที่ 3 วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราชที่ช่วยเก็บข้อมูลภาคสนาม

ขอขอบพระคุณอย่างสูงต่อ รองศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรชัย พงศ์ประยูร อาจารย์ที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องให้ด้วยความเอาใจใส่
เสมอมา ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ รัชนิกร บุญ-หลง รองศาสตราจารย์ ผ่องศรี จันทน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นริศมภ์ ปาลกะวงศ์ ณ อยุธยา ที่เป็นทั้งกรรมการสอบตลอดจนให้คำแนะนำ
ต่าง ๆ อีกทั้งขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาคภูมิศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชา การ และ
แนวคิดต่าง ๆ ให้

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ และน้อง ๆ ภาควิชาภูมิศาสตร์ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือ
คำแนะนำและให้กำลังใจที่ดีเสมอมา ขอขอบคุณ ดร.มลินทร์ สำเภาเงิน ที่ให้คำแนะนำ
การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากคอมพิวเตอร์วิเคราะห์ข้อมูล ขอขอบคุณคุณวิชัย วงศ์เลิศสกุล
คุณสุรพล ไปร้งเฉลยลาภ ที่ช่วยด้านแผนที่ และขอขอบคุณคุณธานี ชินทรวงศ์ ที่ให้กำลังใจ
อย่างดียิ่งเสมอมา นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ๆ อีกหลายท่าน หาก
แต่ไม่สามารถจะกล่าวนามได้หมดคนที่นี่ จึงใคร่ถือโอกาสนี้ขอขอบพระคุณมายังท่านด้วย

และบุคคลสำคัญที่สุดที่สนับสนุนให้ผู้วิจัยได้มีโอกาสศึกษาจนจบชั้นมหาบัณฑิตในครั้งนี้
คือ คุณพ่อโสภณ คุณแม่ระ เบียบ และคุณศราวุธ สองพิมพ์ ซึ่งผู้วิจัยจะระลึกถึงในพระคุณของท่าน
เหล่านั้นตลอดไป

กรรณิการ์ สองพิมพ์

กุมภาพันธ์ 2534

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญแผนที่	ฉ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	5
1.3 สมมุติฐาน	6
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	6
1.5 นิยามศัพท์	6
1.6 วิธีดำเนินการวิจัย	7
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวความคิด ทฤษฎี และเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
บทที่ 3 ผู้ที่ศึกษา	22
3.1 สภาพทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช	22
3.2 สภาพทั่วไปของผู้ที่ศึกษา	32

บทที่ 4	วิธีดำเนินการวิจัย	37
4.1	การระบุขอบเขตที่จะศึกษาเฉพาะสาขาภิบาล 9 แห่ง	37
4.2	ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย	38
4.3	เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	39
4.4	วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	40
4.5	การจัดกระทำข้อมูล	41
บทที่ 5	การวิเคราะห์และการอภิปรายผลข้อมูล	48
ส่วนที่ 1	ผลของสาขาภิบาลจันดี	49
	ผลของสาขาภิบาลลิซล	62
	ผลของสาขาภิบาลชะอาด	72
	ผลของสาขาภิบาลนาบอน	82
	ผลของสาขาภิบาลร้อนพิบูลย์	91
	ผลของสาขาภิบาลเขาชุมทอง	97
	ผลของสาขาภิบาลชนอม	100
	ผลของสาขาภิบาลลานสกา	108
	ผลของสาขาภิบาลบางจาก	115
	ภาพรวมของสาขาภิบาลทั้ง 9 แห่ง	121
ส่วนที่ 2	การจัดลำดับความสำคัญของแหล่งกลาง	129
บทที่ 6	สรุปผลการศึกษา	136
	ข้อเสนอแนะ	141
บรรณานุกรม	143
ภาคผนวก	147
ประวัติผู้เขียน	151

สารบัญตาราง

หน้า

1.	จำนวนเนื้อที่ ระยะห่างจากจังหวัด และข้อมูลประชากรจังหวัดนครศรีธรรมราช...	25
2.	รายได้ของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปีงบประมาณ 2526-2530....	29
3.	รายได้ของสุขาภิบาลปีงบประมาณ 2526-2530	31
4.	จำนวนสถานประกอบการในหน้าที่บริการต่าง ๆ ของสุขาภิบาลที่ศึกษา 9 แห่ง....	35
5.	ขนาดพื้นที่สุขาภิบาล ระยะห่างจากจังหวัดและจำนวนประชากร.....	36
6.	กลุ่มของหน้าที่บริการตามค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง.....	43
7.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลจันดี	50
8.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลจันดี	56
9.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลจันดี.....	57
10.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75-20.37 และ กลุ่มที่มากกว่า 20.37 ในสุขาภิบาลจันดี	60
11.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลจันดี	61
12.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลสีชล	62
13.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลสีชล.....	66
14.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลสีชล	67
15.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75-20.37 และ กลุ่มที่มากกว่า 20.37 ในสุขาภิบาลสีชล	70
16.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลสีชล.....	71

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

17.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลชะอวด	72
18.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลชะอวด	77
19.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลชะอวด	79
20.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีค่าแสดงความเป็นแหล่งกลาง 15.74 และน้อยกว่า กลุ่ม 15.75-20.37 และกลุ่มที่มากกว่า 20.37 ในสุขาภิบาลชะอวด	80
21.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลชะอวด	81
22.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลนาบอน	82
23.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลนาบอน	88
24.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลนาบอน	89
25.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลร้อนพิบูลย์	91
26.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลร้อนพิบูลย์	95
27.	ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสุขาภิบาลร้อนพิบูลย์	96
28.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลเขาชุมทอง	97
29.	หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสุขาภิบาลขนอม	100
30.	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะการเดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสุขาภิบาลขนอม	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
31. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสาขาภิบาลชนอม	106
32. หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสาขาภิบาลลานสกา	108
33. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะเวลา เดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสาขาภิบาลลานสกา	112
34. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสาขาภิบาลลานสกา	113
35. หน้าที่บริการและค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางในสาขาภิบาลบางจาก	115
36. ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวแปรที่มีระยะเวลา เดินทางเฉลี่ย 7.19 และน้อยกว่า และกลุ่มที่มากกว่า 7.19 กิโลเมตร ในสาขาภิบาลบางจาก	119
37. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในสมการจำแนกประเภทในสาขาภิบาลบางจาก	120
38. หน้าที่บริการที่มีจำนวนสถานประกอบการมากเป็น 5 ลำดับแรก ดัชนี ค่าแสดงความเป็นแหล่งกลางรวม และพื้นที่สาขาภิบาลในแหล่งกลางที่ ศึกษาทั้ง 9 แห่ง	121
39. ตัวแปรที่สัมพันธ์กับระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการและที่สัมพันธ์กับ การตั้งร้านบริการของเจ้าของสถานประกอบการในแหล่งกลางที่ศึกษาทั้ง 9 แห่ง	124
40. วิธีและผลการคำนวณลำดับความสำคัญ	129
41. ลำดับความสำคัญของแหล่งกลางและระยะเวลาเดินทางเฉลี่ยของผู้รับบริการ.....	130

สารบัญแผนที่

	หน้า
แผนที่ที่ 1 แสดงที่ตั้งของอำเภอในจังหวัดนครศรีธรรมราช	24
แผนที่ที่ 2 แสดงลักษณะภูมิประเทศในจังหวัดนครศรีธรรมราช	27
แผนที่ที่ 3 แสดงพื้นที่ศึกษา	34
แผนที่ที่ 4 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลจันดี	54
แผนที่ที่ 5 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลสิชล	65
แผนที่ที่ 6 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลชะอวด	74
แผนที่ที่ 7 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลนาบอน	86
แผนที่ที่ 8 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลร้อนพิบูลย์	93
แผนที่ที่ 9 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลเขาชุมทอง	99
แผนที่ที่ 10 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลชนอม	103
แผนที่ที่ 11 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลลานสกา	111
แผนที่ที่ 12 แสดงการกระจายผู้รับบริการของสาขาบาลบางจาก	118
แผนที่ที่ 13 แสดงการเปรียบเทียบการกระจายผู้รับบริการในพื้นที่ศึกษา	134

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพที่ 1	ประชากรประ เดิมและพิสัยของสินค้าและบริการ	11
ภาพที่ 2	โครงข่ายของแหล่งกลางที่ $k = 3$	13
ภาพที่ 3	ลำดับความสำคัญของแหล่งกลางที่มีโครงข่าย $k = 3$	13
ภาพที่ 4	จำนวนสถานประกอบการและขนาดประชากรในแต่ละแหล่งกลาง	131